

‘Professionalisering vaste groep apotheker-opleiders prioriteit’

Annemieke Floor-Schreudering: ‘Apotheker straks niet in dienst bij opleider’

PW15 - 13-04-2018 | door Edwin Bos

Als het ministerie van VWS de financiering toekent waar de KNMP om heeft gevraagd, verandert veel in de vervolgopleiding tot openbaar apotheker. Opleidingsdirecteur Annemieke Floor-Schreudering over werving en selectie van kandidaten en de voordelen van een vaste groep opleidingsapotheken: “Apothekers zijn straks niet meer in dienst van de opleider, dat is een belangrijke stap.”

De vervolgopleiding tot openbaar apotheker staat als een huis, maar een opleiding moet je blijvend evalueren en verbeteren, zegt directeur Annemieke Floor-Schreudering. “We willen verder professionaliseren, zowel de centrale studiedagen als in de opleidingsapotheken.”

De in 2012 gemoderniseerde tweejarige vervolgopleiding bestaat uit twee onderdelen: het centraal cursorisch onderwijs (10%) en het werkplekleren in de apotheek (90%).

In de huidige opzet bieden de meeste apothekers-opleiders eenmalig een opleidingsplaats aan in hun apotheek. Het ideaal van Floor-Schreudering is samenwerken met een vaste groep opleiders van wie ieder elke twee jaar een nieuwe openbaar apotheker opleidt. “We kunnen de opleiders dan beter opleiden in de didactische, persoonsgebonden en vakinhoudelijke

competenties. Ze krijgen nu een basisopleiding van twee dagen, maar dat biedt te weinig versterking van de competenties.”

Voor de verdere ontwikkeling van de vervolgopleiding heeft de KNMP in 2016, na de wettelijke erkenning van het specialisme openbaar apotheker, een verzoek ingediend voor (publieke) bekostiging via de beschikbaarheidsbijdrage voor (medische) vervolgopleidingen (zie kader).

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) reageerde positief. Maar zeker is de bijdrage nog niet, benadrukt Floor-Schreuderling, die wel hoopt binnen enkele maanden duidelijkheid te krijgen. “Dan kunnen we uiterlijk 2020 met de nieuwe bekostiging voldoende openbaar apothekers van hoog niveau opleiden en zo de toegang tot kwalitatief goede farmaceutische zorg waarborgen.”

Wat verandert er in de opleiding door de bijdrage van VWS?

Floor-Schreuderling: “De belangrijkste verandering is dat de apotheker in opleiding tot openbaar apotheker specialist (ApIOS) straks niet meer in de dienst is bij de opleidingsapotheek, maar bij een landelijke stichting, waarschijnlijk de Stichting beroepsopleiding huisartsen (SBOH). Een grote verbetering want opleider en eigenaar van de opleidingsapotheek of werkgever in één persoon is een onwenselijke situatie, omdat het opleiden dan ondergeschikt kan raken aan het verlenen van zorg en andere werkzaamheden in de apotheek. Van de financiering van het ministerie krijgt de apotheker in opleiding een salaris, de opleider een vergoeding en een deel is bestemd voor het opleidingsinstituut voor onder meer de uitvoering van het centraal onderwijs, werving en selectie van ApIOS’ en apotheker-opleiders en de selectie van opleidings-apotheken.”

Is de huisartsenopleiding een inspiratiebron?

“Daar kunnen we zeker van leren: de opleiding tot huisartsopleider is om jaloers van te worden. We gaan ook net als de huisartsen werken met een centrale werving en selectie van ApIOS’ en opleidingsplaatsen en een matchingsprocedure, waarin opleider en ApIOS met elkaar in gesprek gaan. Onderdeel van de procedure is dat de opleiders een motivatiebrief schrijven waarom zij willen opleiden. Een goedkope tweede apotheker aanstellen, wat nu vaak een motivatie is, gaat dan niet meer op.”

Zijn er genoeg opleidingsapotheken?

“Nu ruim voldoende. Nog regelmatig krijg ik verzoeken van apothekers uit Oost- en Zuid-Nederland die graag willen opleiden maar niemand kunnen vinden. Daarin gaan we straks ook sturen, en daarmee zorgen voor een goede spreiding van opleidingsapotheken. Een apotheker in opleiding kan straks een voorkeur voor een regio aangeven.”

De vervolgopleiding gaat meer samenwerken met de opleiding tot ziekenhuisapotheker. Wat is de aanleiding?

“ApIOS’en in opleiding in een poliklinische apotheek missen bepaalde vakinhoudelijke onderwerpen in de studiedagen, zoals oncologie en infectieziekten. Ze gaan daarom als pilot extra cursussen volgen met de AIOS’en ziekenhuisfarmacie.”

“Daarnaast willen ziekenhuisapothekers graag bij ons cursussen volgen over communicatie met de patiënt. In de tweede helft van dit jaar starten we een pilot waarbij derde- en vierdejaars apothekers in opleiding tot ziekenhuisapotheker en ApIOS’en samen onderwijs gaan volgen over communicatie. Dat is niet eerder gebeurd, dus dat is een mooie ontwikkeling.”

“Een ander doel is dat openbaar apothekers en ziekenhuisapothekers elkaar beter leren kennen. Want het is toch gek dat openbaar apothekers en ziekenhuisapothekers zo weinig contact hebben. Met een vraag over een recept bellen openbaar apothekers met de specialist en niet met de apotheker in het ziekenhuis.”

Het centraal onderwijs van de opleiding is geëvalueerd. Wat zijn de conclusies?

“Het niveau van alle centrale studiedagen wordt goed beoordeeld door onze ApIOS’en. De opleiding krijgt als totaal een rapport-cijfers 7,4 en de sfeer scoort echt hoog met een 8,6. Apothekers-opleiders zijn positief over de toepassing van de opgedane kennis door hun ApIOS in de apotheek en melden dat het centraal onderwijs bijdraagt aan de ontwikkeling van de ApIOS tot openbaar apotheker. Ze willen wel meer betrokken zijn bij deze dagen, dus daar gaan we aan werken.”

Is de studiebelasting ook geëvalueerd?

“De studiebelasting in het centraal curriculum onderwijs wel: die ligt rond de vierhonderd uur gedurende twee jaar en is afhankelijk van het instroomniveau en de competentieontwikkeling van de ApIOS. De belasting van het werkplekleren is niet geëvalueerd, maar we zien wel dat steeds meer ApIOS’en de vervolgopleiding in de twee jaar kunnen afronden. Het aantal toetsingsmomenten in de apotheek is in 2015 fors teruggebracht, dat zal zeker een rol spelen. Toch hebben sommige ApIOS’en moeite met het vinden van de juiste balans in werk, opleiding en privé. We gaan daarom een pilot starten met mentoren, die signalen snel kunnen opvangen.”

Meer bedrijfsvoering in de opleiding, is dat een aandachtspunt?

“Daar wordt heel verschillend over gedacht. Net als de KNMP en de Wetenschappelijke Sectie Openbaar apothekers (WSO) vind ik dat de apotheker zich verder moet ontwikkelen als zorgverlener, dat is het wezen van de specialist.”

“Bedrijfsvoering is vanwege het waarborgen van de continuïteit van de farmaceutische zorg zeker belangrijk, maar we verzorgen geen MBA-opleiding. We hebben het plan extra onderwijs over bedrijfsvoering facultatief aan te bieden, met name voor apothekers in opleiding die zich willen vestigen.”

Een apotheker met twee directeursfuncties. Is dat goed te combineren?

“Het is als opleidingsdirecteur belangrijk feeling te houden met de praktijk. Bij SIR Institute for Pharmacy and Policy in Leiden sta ik aan de wieg van innovaties in de farmaceutische patiëntenzorg door praktijkonderzoek, bijvoorbeeld naar medisch-farmaceutische beslisregels en farmabuddy-zorg. Ook is SIR met zusterorganisatie Academische Apotheek Stevenshof gevestigd in hetzelfde gezondheidscentrum.”

“Ik spreek met de apothekers en apothekersassistenten en werk met de gevestigd apotheker Henk-Frans Kwint op één kamer. Ik loop zo de apotheek binnen, en krijg op deze wijze veel mee ...”

Apotheker met twee directeursfuncties

Apotheker Annemieke Floor-Schreudering (44) werkte na haar studie drie jaar als directeur van het International Office van de European Society of Clinical Pharmacy. In 2001 startte ze bij SIR Institute for Pharmacy Practice and Policy in Leiden, een expertisecentrum voor de farmaceutische zorgpraktijk en beleid, waar ze sinds 2015 directeur is.

Floor-Schreudering, die in 2014 promoveerde op klinisch risicomangement van geneesmiddel-interacties, werd begin 2017 aangesteld als opleidingsdirecteur van de vervolgopleiding tot openbaar apotheker.

Steun overheid nodig door groeiende zorgvraag

Apothekers financieren de vervolgopleiding tot openbaar apotheker momenteel zelf. Doordat de sector al jaren onder druk staat, kan volgens de KNMP een aantal noodzakelijke verbeteringen in de opleiding nu niet worden gerealiseerd.

Het Capaciteitsorgaan heeft in 2017 geconcludeerd dat jaarlijks minimaal 185 apothekers met de opleiding moeten starten om in 2035 voldoende openbaar apothekers te hebben om aan de vraag naar farmaceutische zorg te kunnen voldoen. Een stijging van ongeveer 50% ten opzichte van de 130 apothekers die nu ieder jaar beginnen.

Om te kunnen voldoen aan deze toenemende vraag heeft de KNMP de steun nodig van de overheid. Van de in totaal 690 ApIOS'en die sinds 2012 zijn gestart hebben er inmiddels 323 een diploma ontvangen, 45 ApIOS' en zijn voortijdig gestopt en 322 volgen op dit moment de vervolgopleiding.

Kandidaat moet eerst door een selectieprocedure

Apothekers die zich aanmelden voor de vervolgopleiding krijgen in de toekomst te maken met een selectieprocedure. Voorafgaand aan de matching met een opleider in een opleidingsapotheek moeten kandidaten een sollicitatiebrief schrijven met een motivatie waarom ze de opleiding willen volgen. Ook komt er een kennistoets bij de inschrijving en een sollicitatiegesprek.

Met deze toelatingseisen wil de vervolgopleiding gemotiveerde apothekers met een gelijk aanvangsniveau selecteren. In een recente evaluatie heeft 28% van de docenten van de vervolgopleiding aangegeven dat zij het niveau van de startende ApIOS onvoldoende vinden, onder meer door slordig huiswerk, slechte schriftelijke vaardigheden en het ontbreken van farmacotherapeutische kennis en ervaring met (ethische) reflectie.

De ApIOS'en herkennen het ontbreken van basiskennis tijdens de studiedagen uit de clusters 'Management en Kwaliteit' en 'Professionaliteit en Farmaceutische ethiek'. Daarom gaat de vervolgopleiding onderzoeken of de aansluiting met de master farmacie op deze onderwerpen kan verbeteren.

Daarbij is de leidraad het Raamplan Farmacie: de eindtermen waaraan een afstuderende basisapotheker moet voldoen.